

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE JANA PUCE
BÝT SÁM SEBOU
HEIDEGGERŮV POJEM AUTHENTICITY A JEHO KRITIKA

Jan Puc se ve své práci zaměřil na klíčový pojem Heideggerova díla *Bytí a čas*, na autenticitu. Zkoumá její předpoklady a základní formy, její vliv na celek analýzy lidské existence a přichází s návrhem revize Heideggerova pojetí.

Lidská existence se vyznačuje tím, že si ve výkonu svého rozumějícího bytí může rozumět i nerozumět, což souvisí s tím, že se může, ale nemusí stávat sama sebou. J. Puc charakterizuje výstižně Heideggerův pojem „být svými možnostmi“ tím, že v něm rozlišuje několik vrstev či aspektů, které konkretizuje vztahem ke své vlastní situaci.

V Pucově výkladu Heideggerova konceptu existence je třeba mj. ocenit způsob, jak se mu daří osvětlit konečnost existence jako „vrženého rozvrhu“: promýšlí Heideggerův text se zřetelem k fenoménům situace rozhodování a provádí distinkci mezi negativitou *vrženosti* (přijetí také toho, jak člověk vržen *není*, tj. nemožnosti volby) a negativitou *rozvrhu* (přijetí nutnosti volby, při níž vždy něco nevolíme). Bytí v možnostech tak zřetelněji vyvstává jako bytí v situaci, kdy z převzetí ne-možné volby a nutné volby může vzejít odpověď, která možnostní konstelaci situace *mění*.

Možnost být autenticky sebou je u H. explikována analýzou význačných zkušeností: úzkosti, svědomí, smrti. J. Puc tyto aspekty a zároveň předpoklady odhodlanosti systematickým způsobem propojuje s formami bytí v možnostech. Daří se mu tím na jedné straně nabýt odstup od Heideggerova jazyka a ukázat mezi těmito aspekty autentického bytí čitelnější vztahy, na druhé straně některé charakteristiky této „systematizaci“ přizpůsobuje a vzdaluje se od Heideggera způsobem, který není zcela přesvědčivý. Mám na mysli např. důraz na to, že v úzkosti jakožto ztrátě smyslu je odhalena (byť negativně) především struktura obstarávání jako tíže úkolů, nebo že smrt zastupuje poukaz na dění bez „možnosti ukončení“, tedy nikoli zkonečnění jako do přítomnosti zasahující ne-možnost existence, která z každé možnosti činí potenciálně poslední.

Odhodlanost ukazuje J. Puc jako schopnost udržet se v původním rozhodnutí tím, že jsme připraveni k jeho přehodnocení, tzn. jako zvyšlovnění vlastního vztahu k možnostem, převzetí jejich negativity, převzetí tíhy starosti; autentická existence zůstává v distanci vůči každé přijaté obsahové možnosti a je díky této distanci vždy také jednáním vůči sobě. Naproti tomu nevlastní existence se negativitě (a tím i skutečně možnostního charakteru) zbavuje tím, že se člověk v tomto modu existence jakoby pouze „splývá“ se svou možností, a nemůže ji tedy přebírat za sebe sama.

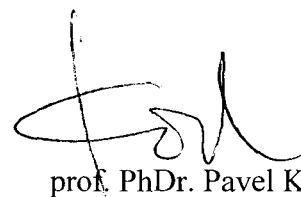
Tento výklad podtrhuje určitou jednostrannost Heideggerovy pozice, v níž je autentická existence spojena především s aktualizací onticko-ontologické difference, tedy s prožetím vlastní ontologické povahy. Jakkoli je takový výklad oprávněný, je patrné, že zároveň připravuje půdu pro kritické vyústění práce Jana Puce. Tím je náčrt alternativní podoby authenticity, v níž se existence identifikuje se svou možností formou odevzdání či naplnění,

v kterém nalézá sebe samu. Existence zde získává samu sebe díky tomu, že se určité možnosti podřizuje („přenechává“, jak říká J. Puc, aby odlišil tuto identifikaci s možností od pouhé pasivity). Možnost zde vystupuje se svým vlastním nárokem a přebíráme-li ji, pak jakoby „vstupujeme do jejích služeb“, nesměřujeme primárně k sobě samým. Možnost tu rovněž nepřijímáme jako tíži, nýbrž odevzdáváme se jí jako tomu, co nás *nese*, aniž to nutně implikuje sebeztrátu.

Možnost sebeztráty J. Puc v této souvislosti nezmiňuje, což je možná škoda; nicméně ze závěru práce je zřejmé, že si uvědomuje provázanost obou forem jak být autenticky sebou, a tedy i hrozbu, kterou jedna představuje pro druhou.

Třebaže je, jak řečeno, tato „pozitivní“ podoba autentické existence pouze načrtnuta, představuje podle mě velice nosný způsob, jak zevnitř domýšlet Heideggerovu pozici tak, aby byla plodná a vedla k jiným důsledkům, než z ní vyvodil Heidegger sám. Dát takto pozitivní náplň pojmu „upadání“ (což Heidegger přes četné proklamace nikdy neudělal) otevírá jiné cesty, než kterými se vydala většina Heideggerových interpretů i kritiků, a vede to, jak naznačuje J. Puc, i k pozměněnému způsobu chápání onticko-ontologické difference samé.

Janu Pucovi se podařilo odpoutat se od Heideggerova textu a samostatně a kriticky promyslet některé důležité potenciality, které nám Heidegger otevřel. Koncentruje se pouze na „věc samu“, a přestože k některým jeho dílčím interpretačním krokům lze mít výhrady, jde bezpochyby o práci, která svým nárokem i provedením překračuje rámec práce diplomové. Navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

prof. PhDr. Pavel Kouba